

על הפתח, שאל ממנו להאכילו, ולא החזיר לו פנים, הלך אותו העני בפחי נפש.

לאחר שעה, הגישו עוד לפניו לאכול, היה בטנו מלא מכל. פיון שראו שאינו יכול לאכול עוד, אמר תנו לו לזה העני. היה חכם אחד עומד עליו, אמר ליה, שוטה, אלו יכולת לאכול לא נתת לו, עתה שאין בך פח לאכול יותר אתה נותנו לעני.

בך הוא האדם בעולם הזה, הולך בהכליו רעב לאכול ולהרויח ממון, בא העני שהוא היצר הטוב, ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ולעסוק בתורה, ואינו מחזיר לו פנים, מפני שהוא רעב יותר להרויח ממון.

לאחר זמן תופסין אותו בקולר, כשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר אחזור בתשובה. שמה יתנו לו שעה לכך, או שמה לא יתנו לו. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, שוטה עכשיו שאינך יכול עוד להרויח יותר את אומר אחזור בתשובה, דאלו היית יכול להרויח עוד לא היית חוזר בתשובה, בעודו כן יצאת נשמתו.

ואמר רבי זריקא, רב דמן חבריאי אלישע בן אבויה הוה, ולא יתבו ליה רשותא למהדר בתשובה, דנפקא ההוא קלא, ואמר בשעתא דהוה מת, כל אורחין ושבילין מלעילא ומלרע יסתתמון מההוא גברא, דלא ייתי לעלמא דאתי. אמר רבי יהושע בן לוי, למה לן כולי האי, (קהלת יב א) וזכור את בוראיך וגו' עד אשר לא יבואו ימי הרעה.

וישמע אברם פי נשבה אחיו. רבי אבא פתח, כנגד יצר הרע כדאיתא לעיל.

הא תנינן, פיון שגפרד יצר (דף לא ע"ב) הרע מן הגוף של צדיק לאיזה מקום

החזיר לו פנים. הלך אותו העני בפחי נפש.

לאחר שעה הגישו עוד לפניו לאכול, היה בטנו מלא מכל. פיון שראו שאינו יכול לאכול עוד, אמר: תנו לו לזה העני. היה חכם אחד עומד עליו, אמר לו: שוטה, אלו יכולת לאכול לא נתת לו, עתה שאין בך פח לאכול יותר, אתה נותנו לעני?!

בך הוא האדם בעולם הזה - הולך בהכליו רעב לאכול ולהרויח ממון. בא העני, שהוא היצר הטוב, ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ולעסוק בתורה, ואינו רוצה, מפני שהוא רעב יותר להרויח ממון.

לאחר זמן תופסים אותו בקולר. כשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר אחזור בתשובה, שמה יתנו לו שעה לכך או שמה לא יתנו לו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: שוטה, עכשיו שאינך יכול עוד להרויח יותר אתה אומר אחזור בתשובה?! שאלו היית יכול להרויח עוד, לא היית חוזר בתשובה. בעודו כן יצאת נשמתו.

ואמר רבי זריקא, הגדול שמן החברים היה אלישע בן אבויה, ולא נתנו לו רשות לחזור בתשובה. שיצא הקול ההוא ואמר: בשעה שהיית מת, כל הדרךים והשבילים מלמעלה ומלמטה יסתתמו מאותו האיש שלא יבא לעולם הבא. אמר רבי יהושע בן לוי, למה לנו כל זה? (קהלת יב, א) וזכור את בוראיך כו' עד אשר לא יבאו ימי הרעה.

וישמע אברם פי נשבה אחיו (בראשית יד). רבי אבא פתח, כנגד יצר הרע כמו שגפרד למעלה. הרי שנינו, פיון שגפרד יצר הרע מן הגוף של הצדיק, לאיזה מקום

לשנה אחת:
יד אב

לך לך - לא ע"ב

ג' שנים ש"ג:
רכג ית אייר

הולך? למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו.

מה משמיע? שפתוב (שם יג) ולוט ישב בערי הפכר ויאהל עד סדם ואנשי סדם רעים וחסאים וגו'. למקום רשעים וחסאים, שם שם אהלה לשבת. יצר הרע שם מהו עושה? חוטא עמם ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

ונשמת הצדיק מה היא עושה? וישמע אכרם - זו היא הנשמה. פי נשבה אחיו - זה יצר הרע. וירק את חניכיו ילידי ביתו - אלו הם הצדיקים המחונכים במצוות ובדרך הטוב. כמו שאמר רבי אבהו, פיון שרואה הצדיק שהרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך לאחוז בו, ויחזור בתשובה, ומקרבו ומלמדו תורה. זהו שפתוב וירדה עד דן, עד עקר דינו רודה להצילו מדינה של גיהנם.

וכן הוא דרך הצדיקים, לרדה אחרי הרשעים כדי להחזירם למוטב. מה פתוב בהם? (שם יד) ויחלק עליהם לילה וגו'. וזהו נשמת הצדיקים, שמנסרים ומבקשים להם, כדי שלא ילכו בדרך רשעתם. הוא ועבדיו ויכס - הנשמה והצדיקים רודפים אחריהם, ומוכיחים להם, ומיסרים להם.

וירדפם עד חובה - מודיעים להם רעתם, ורודפים אחריהם, עד שמגלים להם רעתם ורשעתם, למען יבושו ממצעשיהם. וזהו וירדפם עד חובה. הנשמה עושה כן, ומודיעה להם דרכם הרעה, וזהו עד חובה. והאיך הם הולכים? לשמאל ולא לימין.

מה פתוב אחרי כן? (שם) וישב את כל הרכש וגם את לוט. אמר רבי אבהו, בעל פרחם הם חוזרים בתשובה, שפתוב וגם את לוט

הולך, למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו. מאי משמע. דכתיב ולוט ישב בערי הפכר ויאהל עד סדם ואנשי סדם רעים וחסאים וגו', למקום רשעים וחסאים, שם שם אהלה לשבת. יצר הרע שם מהו עושה, חוטא עמם, ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

ונשמת הצדיק מה הוא עושה. וישמע אכרם זו היא הנשמה, פי נשבה אחיו, זה יצר הרע. וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלו הם הצדיקים המחונכים במצוות, ובדרך הטוב, כדקאמר רבי אבהו, פיון שרואה הצדיק שהרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך לאחוז בו, ויחזור בתשובה, ומקרבו ומלמדו תורה. הדא הוא דכתיב, וירדה עד דן, עד עיקר דינו רודה להצילו מדינה של גיהנם.

וכן הוא דרך הצדיקים, לרדה אחרי הרשעים כדי להחזירם למוטב. מה פתוב בהו. ויחלק עליהם לילה וגו'. וזהו נשמת הצדיקים, שמנסרים ומבקשים להם, כדי שלא ילכו בדרך רשעתם. הוא ועבדיו ויכס, הנשמה והצדיקים רודפים אחריהם, ומוכיחים להם, ומיסרים להם.

וירדפם עד חובה, מודיעים להם רעתם, ורודפים אחריהם, עד שמגלים להם רעתם ורשעתם, למען יבושו ממצעשיהם. וזהו וירדפם עד חובה. הנשמה עושה כן, ומודיעה להם דרכם הרעה, וזהו עד חובה. והאיך הם הולכים, לשמאל ולא לימין.

מה פתוב אחרי כן. וישב את כל הרכש וגם את לוט. אמר רבי אבהו, בעל פרחם הם חוזרים בתשובה. דכתיב וגם את לוט אחיו ורכושו השיב. ואפילו יצר הרע, בעל פרחו

אחיו ורכושו השיב. ואפלו יצר הרע בעל פרחו שב בתשובה. ואמר רבי אבהו, בא וראה כמה שכרו של אדם העושה לאחרים לחזר בתשובה. מנין לנו? ממה שכתוב אחריו, (שם) ומלפי צדק מלך שלם.

שנה רבי חייא רבה, בפעם שנשמת הצדיק, המחזיר בתשובה לאחרים, יוצאה מן הגוף, מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקים לפני בוראו, הוא יוצא ומקדים שלום לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר ומלפי צדק. זהו מיכאל ראש שומרי שערי צדק. מלך שלם - זו ירושלים של מעלה. הוציא לחם ויין - שמקדים ויוצא לקראתו, ואומר לו שלום בואך. אמר רבי חייא, מכאן למדנו, כל המקדים ויוצא לקראת הבא מן הדרך ונותן לו שלום, מעלה עליו הכתוב כאלו אכילה ושתיה הוא נותן לו. מנין לנו? מהפסוק הזה, שכתוב (דברים כו) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. וכי צריכים ישראל ללחם ולמים, והלא המן יורד להם, שהיה טוב ויפה מפל אכילה שבעולם? אלא מפני שלא באו להקדים להם שלום, העלה עליהם הכתוב כאלו חסרו מחיתם. וכל המקדים שלום לחברו ויוצא לו לדרך, מעלה עליו הכתוב כאלו נותן לו לאכול ולשתות. וכן אמר רבי חייא רבה, מיכאל וגבריאל ומלאכי השרת השומרים שערי צדק, יוצאים לקראתו ומקדימים לו שלום.

והוא כהן לאל עליון - ששנה רב יוסף, כשם שכהן גדול למטה, כך מיכאל השר הגדול הוא כהן למעלה, והוא מקדים ומברך לנשמה קודם, ואחר כך מברך להקדוש ברוך

שב בתשובה. ואמר רבי אבהו, בא וראה כמה שכרו של אדם העושה לאחרים לחזר בתשובה. מנין לך, ממה דכתיב אחריו, ומלפי צדק מלך שלם.

תאני רבי חייא רבה, בפעם שנשמת הצדיק, המחזיר בתשובה לאחרים, יוצאה מן הגוף, מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקים לפני בוראו, הוא יוצא ומקדים שלום לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר ומלפי צדק. זהו מיכאל ראש שומרי שערי צדק. מלך שלם, זו ירושלים של מעלה. הוציא לחם ויין, שמקדים ויוצא לקראתו, ואומר לו שלום בואך.

אמר רבי חייא, מכאן למדנו, כל המקדים ויוצא לקראת הבא מן הדרך, ונותן לו שלום, מעלה עליו הכתוב כאלו אכילה ושתיה הוא נותן לו. מנין לך, מהאי קרא, דכתיב (דברים כג ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. וכי צריכין ישראל ללחם ולמים, והלא המן יורד להם, שהיה טב ושפיר מפל אכילה שבעולם.

אלא מפני שלא באו להקדים להם שלום, העלה עליהם הכתוב כאלו חסרו מחיתם. וכל המקדים שלום לחבירו, ויוצא לו לדרך, מעלה עליו הכתוב, כאלו נותן לו לאכול ולשתות. וכן אמר רבי חייא רבה, מיכאל וגבריאל ומלאכי השרת השומרים שערי צדק, יוצאים לקראתו ומקדימין לו שלום.

והוא כהן לאל עליון, דתאני רב יוסף, כשם שכהן גדול למטה, כך מיכאל השר הגדול הוא כהן למעלה, והוא מקדים ומברך לנשמה קודם, ואחר כך מברך להקדוש ברוך

לשנה אחת:
יד אב

לך לך - לא ע"ב

ג' שנים-ש"ג:
רכה ית אייר

הוא. וְאֶלְמָלֵא מְקַרָּא פְּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאוּמְרוּ, שְׁנֵאמַר וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֲשֶׁרִיד שְׁזַכִּיתָ לְכֹף, וְאַחַר כֵּף וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרִיד בְּיַדְךָ, אֱלוֹ הַרְשָׁעִים שְׁזִיכִיתֶם בְּתִשׁוּבָה, וְעֲשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶלְמָלֵא מְקַרָּא פְּתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאוּמְרוּ, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יד) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֲשֶׁרִיד שְׁזַכִּיתָ לְכֹף, וְאַחַר כֵּף וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרִיד בְּיַדְךָ, אֱלוֹ הַרְשָׁעִים שְׁזִיכִיתֶם בְּתִשׁוּבָה, וְעֲשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאִי קָרָא לֹא יִדְעֵנוּ, מִי נָתַן מַעֲשֵׂר לְמִי. אֶלֶּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר. נוֹטֵל אוֹת א' מִתַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא אַבְרָם. וְאִיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת. אוֹת ה'. כִּפְאוֹר נִבְרָא הָעוֹלָם בָּהּ, לְהִיּוֹת צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים, וְנִשְׁלָמַת בְּהִשְׁלָמָתוֹ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית יז ה) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמִי אַבְרָם וְהָיָה שְׁמִי אַבְרָהָם, וְזֶהוּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל (שם), אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפְּסוּק הַזֶּה לֹא יִדְעֵנוּ מִי נָתַן מַעֲשֵׂר לְמִי. אֶלֶּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר. נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִתַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא אַבְרָם. וְאִיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת? אוֹת ה', כִּפְאוֹר נִבְרָא הָעוֹלָם בָּהּ, לְהִיּוֹת צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים, וְנִשְׁלָמַת בְּהִשְׁלָמָתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמִי אַבְרָם וְהָיָה שְׁמִי אַבְרָהָם, וְזֶהוּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ מְכַל, הוּא שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מְקוֹם, דְּהָא תְּגִינָן, אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מֵאִי דְכְּתִיב וְה' בְּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ מְכַל? הוּא שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מְקוֹם, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מַהוּ שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כד) וְה' בְּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ. אָמַר רַב חֲסֵדָא, אִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מַשְׁפָּט בְּרִשְׁעִים בְּעוֹלָם הַבָּא, עַד שֶׁנִּמְלָךְ בְּנִשְׁמָתָן שֶׁל צְדִיקִים, שְׁנֵאמַר (אִיּוֹב ד ט) מִנְשַׁמַּת אֱלוֹהִים יֵאבְדוּ. וְכִשְׁהֵם אוֹבְדִים, אִין אוֹבְדִים אֶלֶּא מֵאוֹתוֹ הַדִּין, שֶׁהִנְשַׁמָּה דְּנָה לְרִשְׁעִים.

אָמַר רַב חֲסֵדָא, אִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מַשְׁפָּט בְּרִשְׁעִים בְּעוֹלָם הַבָּא, עַד שֶׁנִּמְלָךְ בְּנִשְׁמָתָן שֶׁל צְדִיקִים, שְׁנֵאמַר (אִיּוֹב ד ט) מִנְשַׁמַּת אֱלוֹהִים יֵאבְדוּ. וְכִשְׁהֵן אוֹבְדִין, אִין אוֹבְדִין אֶלֶּא מֵאוֹתוֹ הַדִּין, שֶׁהִנְשַׁמָּה דְּנָה לְרִשְׁעִים.

וְתֵאנָא, עֲרִיסָא לְשָׂרוֹ שֶׁל גִּיהֵנָם, עוֹמֵד לְפָנֵי נִשְׁמַת הַצְּדִיקִים שֶׁלֹּא יִתְפַּלְלוּ עַל הַרְשָׁעִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשִׁיתָנָם בְּרִשְׁוֹתוֹ לְהוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֹּאמֶר מְלָךְ סְדוּם אֶל אַבְרָם תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מְלָךְ סְדוּם זֶהוּ שָׂרוֹ שֶׁל גִּיהֵנָם, הָעוֹמֵד עַל הַרְשָׁעִים, וְהוּא מְלָךְ סְדוּם.

וְשִׁנְיָנוּ, עֲרִיסָא לְשָׂרוֹ שֶׁל גִּיהֵנָם, עוֹמֵד לְפָנֵי נִשְׁמַת הַצְּדִיקִים שֶׁלֹּא יִתְפַּלְלוּ עַל הַרְשָׁעִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשִׁיתָנָם בְּרִשְׁוֹתוֹ לְהוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, זֶהוּ שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית יד) וַיֹּאמֶר מְלָךְ סְדוּם אֶל אַבְרָם תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מְלָךְ סְדוּם זֶהוּ שָׂרוֹ שֶׁל גִּיהֵנָם, הָעוֹמֵד עַל הַרְשָׁעִים, וְהוּא מְלָךְ סְדוּם.